

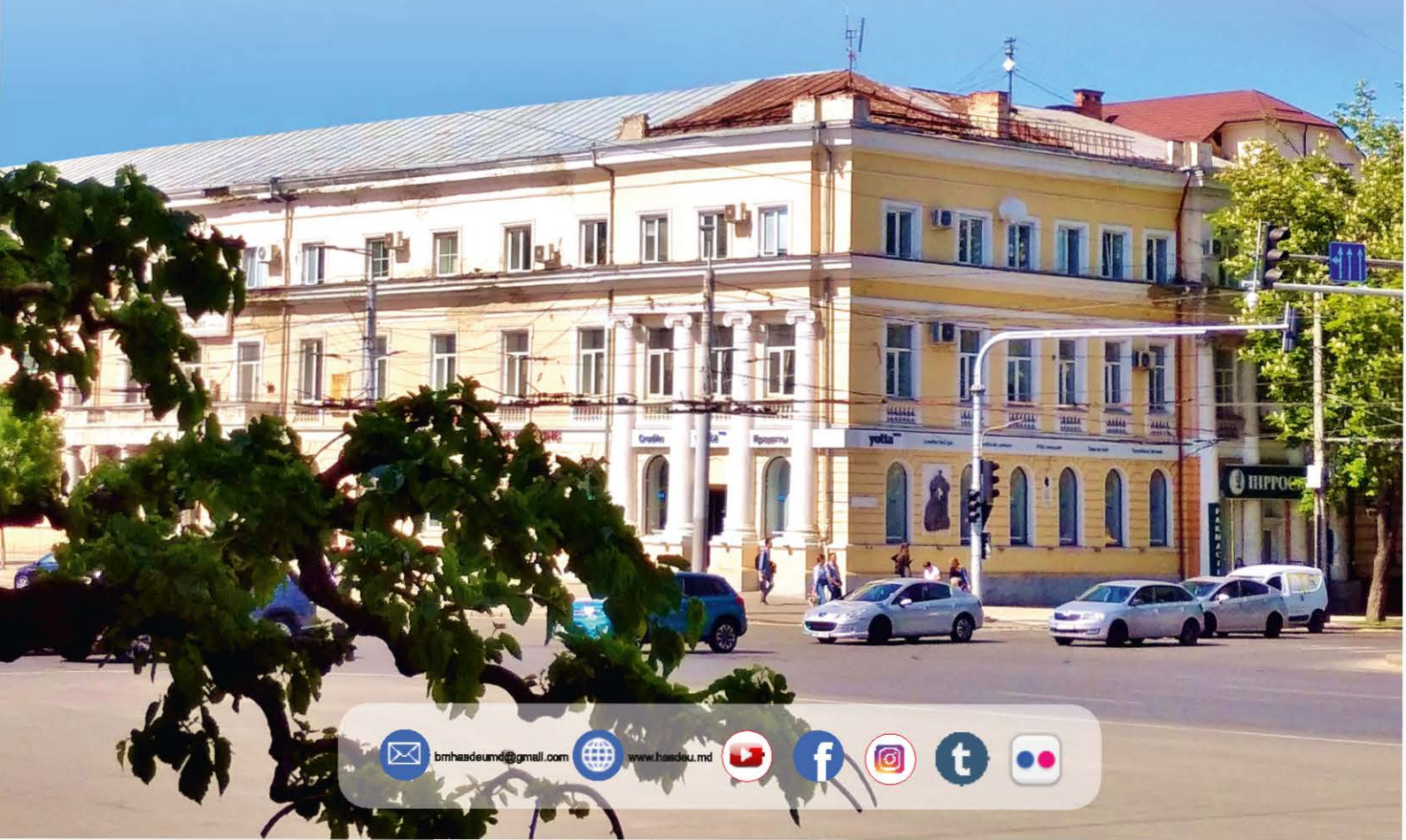

Biblioteca Municipală
B.P. HASDEU

Secția „Memoria Chișinăului”

Istoria Chișinăului în date

2023

bmhasdeu.md@gmail.com

www.hasdeu.md

285 de ani de la prima atestare a poștei Chișinău (1738)

240 de ani de la primele mențiuni ale satului Petricani („Iazul Petricanilor”), azi parte componentă a municipiului Chișinău (1783)

220 de ani de la începerea construcției bisericii Armene din Chișinău (1803)

205 de ani de la începerea amenajării Grădinii Publice, în prezent Grădina Publică „Ștefan cel Mare și Sfânt” (1818)

185 de ani de la construirea bisericii luterane în Chișinău de către arhitectul Gaschet (1838)

180 de ani de la construirea Spitalului Clinic Municipal nr. 4, una dintre cele mai vechi instituții curative din Basarabia (1843)

160 de ani de la instalarea gardului de fontă a Grădinii Publice „Ștefan cel Mare și Sfânt”, după proiectul arhitectului Al. Bernardazzi, (existent și astăzi) (1863)

150 de ani de la acordarea orașului Chișinău statutului de oraș gubernial (după transformarea Basarabiei în gubernie) (1873)

145 de ani de la construirea Vilei lui negustorul Alexandru V. Mimi (actuala str. București) (1878)

140 de ani de la deschiderea Gimnaziului privat pentru fete al lui Goldenberg (1883)

140 de ani de la înființarea uzinei lui I.S. Serbov (în prezent Uzina de pompe Moldovahidromaș SA) (1883)

110 ani de la schimbarea tramvaiului cu cai pe tramvaiul cu tracțiune electrică (1913)

60 de ani de la construcția lacului de acumulare Ghidighici, la 12 km de Chișinău (1963)

50 de ani de la fondarea Studioului muzical-coral *Lia-Ciocârlia*. Conducător artistic – Eugen Mamot (1973)

45 de ani de la proiectarea viaductului de la Botanica, pentru a facilita circulația între sectoarele Centru și Botanica (1978)

40 de ani de la construirea hotelului *Cosmos* (1983)

40 de ani de la construirea Sălii polivalente, complex sportiv cu destinație polifuncțională: sală de atletism, piste de alergări, tribune, sală pentru scrimă etc. (1983)

Ianuarie

- 18 ianuarie** – 25 de ani de la sfințirea la Chișinău *Clopotniței Memoriei* — a Clopotniței Catedralei Nașterea Domnului (1998)
- 24 ianuarie** – 105 ani de la votarea *proclamării Independenței Republicii Moldovenești* de către Sfatul Țării (1918)
- 24 ianuarie** – 15 ani de la semnarea Protocolului de Înfrățire între Chișinău și Iași, România (2008)
- 25 ianuarie** – 115 ani de la apariția revistei *Luminătorul* în limba română, cu caractere chirilice (1908)
- 31 ianuarie** – 210 ani de la deschiderea Seminarului Teologic din Chișinău, din inițiativa lui G. Bănulescu-Bodoni (1813)

Seminarul Teologic din Chișinău, actualmente clădirea Bibliotecii Naționale a Moldovei

Februarie

- 60 de ani de la organizarea Asociației de producție „Zorile” (1963)
- 10 februarie** – 75 de ani de la inaugurarea Casei-Muzeu „A.S. Pușkin” (1948)
- 23 februarie** – 45 de ani de la fondarea Teatrului Dramatic Municipal „Pe strada Trandafirilor” din Chișinău (Государственный молодежный драматический театр „С улицы Роз” им. Юрия Хармелина) (1978)
- 23 februarie** – 25 de ani de la inaugurarea Centrului Național de Hasdeologie (din 2013 - Colecția „Moștenire” a Bibliotecii Centrale) (1998)
- 24 februarie** – 75 de ani de la Congresul I al Artiștilor Plastici din RSSM, care a avut loc în Chișinău (1948)
- 24 februarie** – 75 de ani de la deschiderea – hotelului „Moldova” (actualmente sediul OTP Bank, Moldova) (1948)

Casa-Muzeu „A.S. Pușkin” înainte și după reconstrucție

Martie

- 65 de ani de la înființarea Asociației Teatrale Moldovenești (azi – Uniunea Oamenilor de Teatru) (1958)**
- 19 martie – 50 de ani de la crearea parcului *Dendrariul* prin Dispoziția Consiliului de Miniștri (1973)**
- 22 martie – 30 de ani de la deschiderea Ambasadei Ucrainei în Moldova cu sediul în Chișinău (1993)**
- 25 martie – 105 ani de la vizita lui George Enescu la Chișinău cu o serie de concerte (1918)**
- 27 martie – 105 ani de la proclamarea, la Chișinău, a Unirii Basarabiei cu România (1918)**

Sala în care s-a semnat actul unirii Basarabiei cu România

Aprilie

- 205 de ani de la prima reprezentare teatrală din Basarabia în Casa Krupenski, considerat primul teatru din Basarabia (aprilie 1818)**
- 135 de ani de la adoptarea hotărârii de a construi o linie de tramvai în Chișinău (*konka* în limbajul epocii) de către Duma orășenească (aprilie 1888)**
- 105 ani de la apariția primului număr în grafie latină al gazetei *Sfatul Țării* (aprilie 1918)**

- 6-7 aprilie – 120 de ani de la Pogromul împotriva evreilor de la Chișinău (1903)**
- 9 aprilie – 90 de ani de la deschiderea, la Chișinău, a Facultății de Agronomie a Universității din Iași, organizată ulterior în Universitatea Agrară din Chișinău (1933)**
- 20 aprilie – 110 ani de la relansarea publicației săptămânale *Viața Basarabiei* la Chișinău, sub redacția preotului prof. Grigore D. Constantinescu (1913)**
- 22 aprilie – 30 de ani de la instalarea Monumentului deținuților ghetoului din Chișinău, pe teritoriul cimitirului evreiesc (1993)**
- 24 aprilie – 55 de ani de la semnarea Tratatului de Amiciție între Chișinău și Plovdiv, Bulgaria (1968)**
- 29 aprilie – 205 ani de la numirea Chișinăului în calitate de centru regional și centru al ținutului Orhei (1818)**
- 29 aprilie – 95 de ani de la dezvelirea monumentului lui Ștefan cel Mare și Sfânt, operă a sculptorului Al. Plămădeală (1928)**
- 29 aprilie – 65 de ani de la deschiderea Aleii Clasicilor Literaturii (1958)**
- 29 aprilie – 25 de ani de la deschiderea primului restaurant *McDonald's* la Chișinău (1998)**
- 30 aprilie – 25 de ani de la deschiderea la Chișinău a primului Centru de planificare a familiei, organizat de Asociația cu același nume (1998)**
- 30 aprilie – 65 de ani de la difuzarea primei emisiuni a Televiziunii moldovenești (1958)**

Instalarea monumentului Ștefan cel Mare și Sfânt. Monumentul Domnitorului în actualitate.

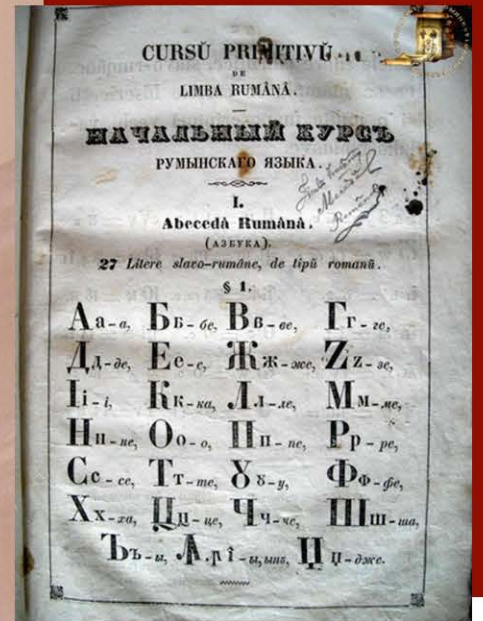
Mai

- 1 mai** – 110 ani de la apariția publicației românești *Cuvînt moldovenesc* la Chișinău, sub redacția lui N.N. Alexandri (1913)
- 4 mai** – 180 de ani de la deschiderea oficială, la Chișinău, a primei tipografii particulare din Basarabia – Tipografia lui Achim Popov (1843)
- 6 mai** – 180 de ani de la sfințirea Bisericii Romano-Catolice Providența Divină (1843)
- 9 mai** – 45 de ani de la inaugurarea Grădinii Zoologice din Chișinău (1978)
- 21 mai** – 30 de ani de la fondarea Academiei de Administrare Publică de pe lângă Președintele Republicii Moldova (1993)
- 31 mai** – 25 de ani de la dezvelirea stelei *Onisifor și Octavian Ghibu*, la Chișinău, situată pe str. A. Pușkin, în scuarul de lângă Ambasada României (1998).

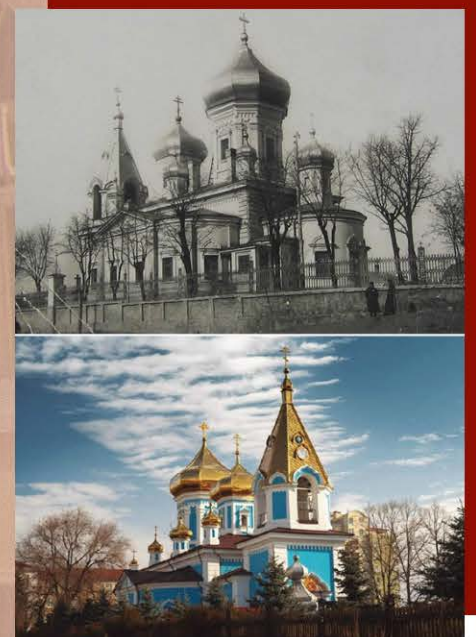
Iunie

- 210 de ani** de la efectuarea primei ridicări și reprezentări topografice și elaborarea primului Plan Urbanistic al orașului Chișinău de către inginerul cadastral Mihail Ozmidov (care a fost numit oficial pentru prima dată în funcția de Arhitect-șef al Chișinăului din 3 octombrie 1812), în colaborare cu general-maiorul Gartingh (1813)

- 6 iunie** – 165 de ani de la construirea Bisericii *Sf. Theodor Tiron* din Chișinău (numită și Mănăstirea / Biserica *Ciuflea*) (1858)

Cursul primitiv de limba română, manual alcătuit de Ioan Doncev, editat în 1865 la tipografia lui Achim Popov din Chișinău. Carte importantă pentru evoluția ulterioară a scrierii cu litere latine în Basarabia

Biserica Sf. Teodor Tiron în timp

Iulie

40 de ani de la deschiderea Centrului Republican de Ocrotire a Sănătății Mamei și Copilului (1983)

1 iulie – 210 ani de la declararea Chișinăului capitală a provinciei (1813)

2 iulie – 105 ani de la întemeierea, la Chișinău, a Societății Corale *Armonia*, condusă de talentatul tenor Ion Căpriță, care a avut turnee prin orașele, târgurile și satele din Basarabia (1918)

5 iulie – 145 de ani de la aprobarea Stemei Chișinăului prin decretul imperial (1878)

11 iulie – 80 de ani de la așezarea în scuarul Catedralei din Chișinău a Troiței din lemn, sfințită de un mare sobor de preoți, reînaltată în 2022 (1943)

15 iulie – 105 ani de la inaugurarea la Chișinău, a Tipografiei *România Nouă*, întemeiată de prof. Onisifor Ghibu (1918)

15 iulie – 30 de ani de la apariția primului număr al revistei „a” *Mic*, magazin ilustrat pentru copii și adolescenți (1993)

August

3 august – 185 de ani de la instalarea clopotului în Arcul de Triumf (1838)

20 august – 415 de ani de la prima atestare documentară a satului Buiucani (într-un act întocmit în Cancelaria domnitorului Constantin Movilă se vorbește despre existența satului Buiucani în perioada domniei lui Ștefan cel Mare) (1608)

21 august – 210 ani de la formarea Arhiepiscopiei din Chișinău (1813)

21 august – 210 ani de la acordarea titlului de Mitropolit al Basarabiei lui Gavriil Bănulescu-Bodoni de către Guvernatorul Basarabiei Scarlat Sturdza (1813)

31 august – 30 de ani de la dezvelirea bustului lui Nicolae Iorga la Chișinău, pe strada care-i poartă numele (1993)

31 august – 25 de ani de la Inaugurarea Centrului de Cultură și Asistență Didactică „Casa Limbii Române” *Nichita Stănescu*, care are drept obiectiv prioritar promovarea limbii, literaturii și culturii naționale (1998)

31 august – 25 de ani de la inaugurarea Bibliotecii de carte românească „Alba Iulia”, filiala Bibliotecii Municipale „B.P. Hasdeu”, înființată în colaborare cu Primăriile Municipiilor Chișinău și Alba Iulia (1998).

Evoluția Stemelor Chișinăului.

1. Prima Stemă a orașului (5 iulie 1878) ;
2. Stema Municipiului Chișinău (31 iulie 1930) ;
3. Emblema Chișinăului în 1966 ;
4. Stema Municipiului Chișinău revenită în uz în data de 31 august 1991, în varianta grafică a pictorului Gheorghe Vrabie.

Buiucani, de la suburbie la sector

Septembrie

45 de ani de la finalizarea construcției hotelului „Inturist” (azi hotelul Național) (1978)

1 septembrie – 30 de ani de la reorganizarea Conservatorului Moldovenesc de Stat „Gavriil Musicescu” în Academia de Muzică „G. Musicescu” (1993)

12 septembrie – 190 de ani de la inaugurarea Liceului Regional din Chișinău. Aici și-au făcut studiile Bogdan Petriceicu-Hasdeu, Ion Sârbu, Zamfir Arbore, Constantin Stere ș.a. (1833)

16 septembrie – 45 de ani de la inaugurarea Sălii cu Orgă, arhitect I. Leoncenko, anterior a fost clădirea Băncii Orășenești (1978)

29 septembrie – 100 de ani de la inaugurarea monumentului celor trei martiri A. Mateevici, S. Murafa și A. Hodorogea (1923), reconstituit în 2016.

Octombrie

5 octombrie – 50 de ani de la Inaugurarea Casei-muzeu A.Sciusev (1973)

18 octombrie – 25 de ani de la deschiderea Sălii de Carte Germană (Deutscher Lesesaal) la Sediul Central al Bibliotecii Municipale „B.P. Hasdeu” (1998)

28 octombrie – 75 de ani de la deschiderea Bibliotecii „Mihail Lomonosov”, filiala Bibliotecii Municipale „B.P. Hasdeu” (1948)

Noiembrie

30 de ani de la apariția revistei metodic-științifice *Administrația publică*, fondată de Academia de Studii în Domeniul Administrării publice de pe lângă Guvernul Republicii Moldova (1993)

3 noiembrie – 205 de ani de la sfințirea bisericii „Sf. Gheorghe” (1818)

29 noiembrie – 30 de ani de la introducerea monedei naționale – leul moldovenesc (1993)

Decembrie

1 decembrie – 30 de ani de la fondarea la Chișinău a Agenției de Informații INFOTAG (1993)

6 decembrie – 150 de ani de la deschiderea Școlii de Meserii pentru Băieți la Chișinău (*Liceul Real*) din Chișinău (1873)

21 decembrie – 40 de ani de la înființarea Muzeului Național de Istorie a Moldovei (1983)

Liceul Regional din Chișinău (Gimnaziul de băieți nr.1), actualmente Muzeul Național de Istorie

Colectivele Filialei „M. Lomonosov” în timp

Evoluția leului în Republica Moldova

Liceul Real / Școala de Meserii pentru Băieți, actualmente blocul al III-lea al Universității de Stat din Moldova

SURSE:

1. ANDRIEȘ-TABAC, S. Simbolurile Municipiului Chișinău. In : *Limba Română*. 2002, 4/5 ; [online] [citat 14 decembrie 2022]. Disponibil: <https://limbaromana.md/index.php?go=articole&n=2549>. – ISSN 0235-9111.
2. BACIU, Gheorghe. *File din trecutul medicinei din Basarabia*. Chișinău: [S. n.], 2015, pp. 30; 45. – ISBN 978-9975-129-16-9.
3. BARBAROȘIE, Liliana. *110 ani de la pogromul împotriva evreilor de la Chișinău* [Resursă electronică]. [citat 13 decembrie 2022]. Disponibil : <https://moldova.europalibera.org/a/24954344.html>
4. BUZILĂ, S. *Interpreți din Moldova : lexicon encicl.* (1460-1960). Chișinău, 1996. p. 275. – ISBN 9975-928-02-1.
5. CANTEMIR, Lorin. *Conexiunea Feroviară Transfrontalieră Chișinău - Iași – Europa* [Resursă electronică]. [citat 13 decembrie 2022]. Disponibil: – https://ibn.idsi.md/sites/default/files/imag_file/p-157-170.pdf/. – ISBN 978-9975-63-320-8.
6. CERGA, Alexandru. *Bisericile Basarabiei*. Vol. 2. Chișinău, 2016. p. 325. – ISBN 978-9975-53-765-0.
7. CIOBANU, Ștefan. *Cultura și învățământ*. In: *Limba Română*. 2003, 4/5 [online]. [citat 14 decembrie 2022]. Disponibil: <https://limbaromana.md/index.php?go=articole&n=2554>. – ISSN 0235-9111.
8. COLESNIC Iurie. *Geneza Teatrului Național din Chișinău : 1818-1960 : (O cronică)*. Chișinău : Cartier, 2016. 511 p. – ISBN 978-9975-86-132-8.
9. COLESNIC, Iurie. *Chișinău: Enciclopedie*. Chișinău: Ed. Museum, 1997. P. 43. – ISBN 9975-906-16-8
10. COLESNIC, Iurie. *Chișinăul nostru și vraja neutării*. Chișinău : S. n., 2018. 632 p. ISBN 978-9975-134-32-3.
11. *Dicționarul statistic al Basarabiei*. Chișinău, 1923. p. 244.
12. 29 noiembrie 1993. În Republica Moldova este introdusă valuta națională – leul moldovenesc [Resursă electronică]. [citat 13 decembrie 2022]. Disponibil: <https://www.moldpres.md/news/2021/11/28/21009117>
13. Gavriil (Grigore Bănulescu-Bodoni) [Resursă electronică]. [citat 13 decembrie 2022]. Disponibil: <https://mitropolia.md/gavriil-grigore-banulescu-bodoni/>
14. GHIBU, O. *Trei ani pe frontul Basarabiei* [Resursă electronică]. [citat 15 decembrie 2022]. Disponibil: <https://www.scribd.com/document/438377462/GHIBU-Trei-Ani-Pe-Frontul-Basarabeian>
15. *Istoria "a"MIC"ului* [Resursă electronică]. [citat 15 decembrie 2022]. Disponibil: <https://amic.radog.md/history.html>
16. *Identitățile Chișinăului*. Materialele Conferinței Internaționale „Identitățile Chișinăului”, ediția a III-a, 1-2 octombrie 2015. Chișinău : Editura ARC, 2016. p. 88. – ISBN 978-9975-137-48-5.
17. *Istoria Chișinăului* [Resursă electronică]. [citat 15 decembrie 2022]. Disponibil: https://ro.wikipedia.org/wiki/Istoria_Chișinăului
18. *Istoria presei : Revista Luminătorul*. [Resursă electronică]. Disponibil: <https://chisinaucapitala.wordpress.com/2021/03/29/istoria-presei-revista-luminatorul/>
19. *Liceul regional din Basarabia / Liceul de băieți din Chișinău* [Resursă electronică]. [citat 13 decembrie 2022]. Disponibil: <https://tinyurl.com/mv2jnpj7>
20. MATEI, Nina. *Monument literar „neajuns la maturitate”*: Biblia de la 1936. In: *Magazin bibliologic*. 2014, 1/4, 27. – ISSN 1857-1476.
21. NASTAS, Viorica. *Tiparul – componentă definitorie a culturii spațiului moldovenesc din Basarabia (sec. XIX prima jumătate a sec. XX)* [Resursă electronică] [citat 18 decembrie 2022]. Disponibil: <https://tinyurl.com/3cajstx5>
22. POSTARENCO, Dinu. *Limba română în sfera învățământului din Basarabia (III)*. In: *Limba Română*. 2013, 9/12. – ISSN 0235-9111.
23. RUSANOVSCI, Iulian. *Războiul monumentelor*. Chișinău : Editura „Cu drag”, 2018. p. 358. – ISBN 9789975323710.
24. SAVA, Lucian. *Forme de organizare a timpului liber în Chișinău la începutul secolului al XX-lea*. [Resursă electronică]. [citat 15 decembrie 2022]. Disponibil : <https://tinyurl.com/yckhy54m>
25. *Sfatul Țării : Documente : [în vol.]* Chișinău: Î. E. P Știința, 2016. p. 35. – ISBN 978-9975-85-046-9
26. *The “Cosmos” hotel (Chisinau)* [citat 15 decembrie 2022]. Disponibil: <https://socialistmodernism.com/the-cosmos-hotel-chisinau/>
27. БРЫСЯКИН С. К. *Культура Бессарабии: 1918–1940*. Кишинев, 1978. с. 168.
28. ГРЕК И. О. *МССР в общественно-политических связях СССР и НРБ*. Кишинев, 1990. с. 21. – ISBN 5376005690
29. *История Кишинева*. Кишинев : Картя Молдовеняскэ, 1966. 562 с.
30. *История развития автомобильного транспорта и дорожного хозяйства Молдовы*. Кишинев. 1992. с. 6; 84.
31. Кишинев: Энцикл. Кишинев, 1984. с. 291.
32. *Памятники архитектуры Молдавии*. Кишинев, 1986. сс. 103; 240.
33. ПРИЛЕПОВ, Д. *Молдавский театр*. Москва: Искусство, 1967. с. 20.
34. РОЖКОВСКАЯ Н. Н. *Театральная жизнь Кишинева XIX – нач. XX в.* Кишинев, 1979. с. 32.
35. ТАБАК И. В. *Русское население Молдавии*. Кишинев, 1990. с. 37. ISBN: 5376005763
36. *Юбилейный сборник Кишинева: 1812 – 1912, В 2–х т.* Кишинев, 1914. Ч. 1. сс. 16, 66, 125, 128.